

Octauus phisicorum.

est verbum patris non esset patri coeternus ergo et facere dei est eternum et ita mundus est factus ab eterno.

¶ Quartodecimo arguitur qd ratiōe naturalis potest demonstrari inceptio mundi quia phi nichil posuerit nisi ratiōe coacti sed plato hoc posuit qz vt dicit phi hīc solus plato generat mundū. Itē alij articuli fidei possunt demonstrari vel ad sensum cognosci vt qd xps patitur vel qd deus sit omnipotens. Item si tempus incepisset esse hoc maxime fuisset quando deus fecit celum et terram. Sed probō qd non quia dies fit per motum solis vel firmamenti sed ista non fuerunt in prima die vt patet ex principio genesis.

¶ Ad primum dicendum secundum San. Tho. i. pte. q. xlvj. et de po. q. iij. ar. xvij. ad. x. et lib. ij. cō. gen. ca. xxxvij. qd possibile fuit ens causatū esse ante qd esset per potentiam agentis vel propter habitudinem terminorum in quibus nulla repugnātia inuenitur quod quidem possibile secundum nullā potentiam dicitur argumenta ergo non procedūt de eo quod sit sine motu vel mutatione. creatio autem sub nulla specie mutationis continetur.

¶ Ad secundum dicit Albertus in principio. viij. negando consequentiam quia per suam potentiaz infinitam finire agit et secundum voluntatem suā. Ad aliud negatur consequentia vt postea dicitur.

¶ Ad tertium dicit Sanctus Thomas. qd ex actione dei eterna non sequitur effectus eternus s3 qualem deus voluit. sophiste dicūt qd creatio dei actiua fuit ab eterno sed nō fuit ab eterno creatio dei actiua. Similiter dicunt qd deus voluit ab eterno producere mundum si eternum determinet hoc verbum voluit et non producere vide San. Tho. de po. q. iij. ar. xvij. ad nonū et in tertio. Ad aliud dicitur qd ad vacuum requiritur locus vel spaciū capax corporis et tale non ponimus ante mundū.

¶ Ad quartum et ad quintum. videtur contra aristote. qd hoc sit falsum quia animal incipit mouere se sine aliquo motu preexistente animal enim habet famem vel sitim dato qd non habeat visum per quē moueatur ad cibum vel potum. Item homo incipit velle absqz motu alicuius extrinseci. deus etiā nunc causat nouam partem motus in celo et tamē non mouetur ab aliquo extrinseci. Item philosophus dicit qd omne motum in potentia pcedit tēpore suo motum in actu sed hoc etiā videtur falsum quoniam celum non procedit suum motum licet sit actus entis in potentia. Item ignis qd cito est mouetur sursum. sed nonne est possibile qd celum fuerit ab eterno creatum et in certo tempore inceperit moueri videtur philosophus dicere qd nō sed oppositum illius est verum si teneatur celū potuisse esse ab eterno.

¶ Sed notādū qd quidā dicūt qd qn aīal incipit moueri tūc mouet ab aliquo extrinseci: vt qn aranea facit telā tūc mouet a celo. Et ita voluit dicere de hoīe qui est minor mundus propter duo vt ponit Albertus hic ca. ix. quia in eo est motor primus scilicet intellectus et sunt in ipso motores moti sicut fantasia et appetit⁹ et virtutes qd sunt in neruis et est in eo motū in se3 corp⁹. Scdō ex parte corporis km qd est quoddā mixtū pīnēs elemēta et qstū ad complexiōē tēperatā maxime accedit ad corp⁹ celeste. Sed cōtra si opationes nre depēderēt a celo nō essent absolute in nra potestate et p pns nō essent meritorie. Sed qrit tunc quare homo magis vult inno-

tē qd alio. nō em hoc pōtē sit a casu. nō de hīs in scdō de anima. Sufficit nobis qd in mouēte vita rīo nō semp oportet q̄rere causā extrinsecam quare nūc moueat siue velit alias dic quare celū non est maius vel in alto situ. Itē si in cōtīgētib⁹ oportet ret semp dare causā procederet in infinitū qz cōtīgētia nō sequunt ex necessarijs ideo ar. iij. methaphi. dicit qd idisciplinati ē i oib⁹ q̄rere causā. deus aut nō mouet violēte ergo volūtariē et libere. sua aut volūtas nō h3 causāz l3 nichil faciat sine rōne. vt declarat. S. T. li. i. ptra gentiles ca. lxxxvij. et lxxxvij. Pro solutione argumētū vide. s. t. i. q. xlvj. ar. i. ad quītū de⁹ em sēper eodēmodo se habuit nō autē celū et iō de⁹ nō est mutar⁹ cū sit agens vniuersale qd nō subiscit tēpī et ideo nō oportz qd sit aliqd tps reale p qd nūc dicat creare mūdū et nō pri⁹ se3 cus est de artifice sed an celum per creationem est mutatum dicendum qd creatio non est mutatio.

¶ Ad sextū d3 qd bonū et cōmunicatiū km dispositiōē sue volūtatis nec valet illud qd dictū est in quarto argumēto quia p hoc qd certo tēpore creauit mūdū meli⁹ exprimit hoībus sufficiētia dei.

¶ Ad nonū dicitur qd scia dei est causa creaturaz. Et ideo potest esse sine eis. Nec habet relationem realem. Sed querit de scia angeloz an habet relationē realē ad scibilia vel ecōuerso videt qd non qz nec est cā eozū nec causat ab eis. Ad aliud dicitur qd ante mūdū solū fuit tempus imaginariū et non reale vt dicit. S. T. de po. q. iij. ar. xvij. ad. xx.

¶ Ad decimū d3 qd deus ab eterno fuit dominus qstū ad pōtestatē gubernandi non aut qstū ad actionē. Ad aliud dicitur cū aristo. in pīo metha. qd deus non est inuidus qz eternitas nō debet creature. Et ad aliud patet qd nichil probat de facto.

¶ Ad vndecimū dictū est in quarto phisicorum.

¶ Ad duodecimū d3 qd ille veritates qd fuerunt ante mūdū solū fuerunt in mente rōne differentes. Si dicatur ante mūdū verū erat mūdū fore ergo ante mūdū suū cōtradictoriū erat falsū. Queritur ergo in quo erat ista falsitas non potest dici qd in deo. Alias deus esset falsus. Veritas etiā et falsitas non possunt esse in eodē. Potest dici qd suū contradictoriū tunc non erat secundum Albertum in principio secundi phi.

¶ Ad decimum tertium dicitur qd dictum philosophi intelligitur de oratione que est in nobis. Et ad aliud dicitur qd ex parte dei dicere et facere sunt idem non autem ex parte effectus. Et per idem soluitur hoc argumentum. Scientia in actu et scit⁹ in actu sunt idem secundū philosophū in tertio de aīa. Sed scia dei in actu fuit ab eterno ergo et scitū

¶ Tertiū sic proceditur videtur qd grauiā et leuiā ināiata moueant se quia natura est principiū mouendi et quiescendi eius in quo est. Sed forma grauis ē natura ergo est principiū motus et p cōsequens est causa efficiens eius quia phi dicit in scdō phi. T. L. xxix. qd causa efficiēs ē illa qd est pncipiū mutationis. Forte dicis qd forma est principiū passium solū. Contra materia est natura ergo est principiū mouendi primum per diffinitionem nature ergo forma non est primum principium motus passium. Sed contra est philo.

¶ Respondeo dicendum scd3 philo. Et. S. Tho. hic lec. v. ad cognoscendum primū motū qd necesse est res tripliciter se habere ad motū vel quietē qz vel diā semper quiescunt vel semp mouent vel aliquā semp quiescunt et aliqua semp mouēt. sic sc3